

تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی

مجموع مقالات دهمین نشست تاریخ شفاهی ایران | جمعی از نویسندگان

چاپ اول

تاریخ پهلوی

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

سرشناسه	:	مجد، محمدقلی، ۱۳۲۵	Majd, Mohammd Gholi, 1946
عنوان و نام پدیدآور	:	تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی: مجموعه مقالات نشست دهم / به کوشش جمعی از نویسندگان	
مشخصات نشر	:	تهران: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۹۷.	
مشخصات ظاهری	:	۵۳۲ ص: مصور	
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۰۹-۱۵-۲	
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا	
موضوع	:	ایران .. تاریخ .. انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ .. مقاله ها و خطابه ها	
موضوع	:	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹ -- Adresses, essays, lectures	
موضوع	:	ایران .. تاریخ .. انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ .. خاطرات - مقاله ها و خطابه ها	
موضوع	:	Iran -- History -- Islamic Revolution, ۱۹۷۹ -- Adresses, essays, lectures	
شناسه افزوده	:	مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران	
رده بندی کنگره	:	DSR ۱۵۵۴/ت ۲۱۳۹۷	
رده بندی دیویی	:	۹۵۵/۰۸۳	
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۶۱۹۷۹	

تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی: مجموعه مقالات نشست دهم

نویسنده: جمعی از نویسندگان

مترجم: علی اکبر رنجبر کرمانی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تعداد: ۱۰۰۰

قیمت: ۸۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۰۹-۱۵-۲

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان شهید فیاضی (فرشته)، نبش چناران، شماره ۱۵

دورنگار: ۲۲۶۰۲۰۹۶

تلفن: ۲۲۰۰۳۴۶۹

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵/۱۹۷۵

پست الکترونیکی: info@iichs.org

نشانی وب: www.iichs.ir

حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

نشانی مرکز توزیع: نمایشگاه و فروشگاه دائمی سرای تاریخ

تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان شهید فیاضی (فرشته)، شماره ۱۱

نمابر: ۰۲۱-۲۲۶۰۲۰۹۶

سفارشات: ۰۲۱-۲۲۶۰۵۰۷۳

نشانی وب فروشگاه: www.iichstore.ir

نشانی ما در شبکه های اجتماعی: @IICHSPub

کلیه حقوق این اثر متعلق است به مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

پیشگفتار	۹
سخنرانی آقای دکتر موسی فقیه حقانی	۱۱
سخنرانی آقای دکتر موسی نجفی	۱۵
تحلیل‌های متناقض در تبیین شخصیت آیت‌الله طالقانی / محمدرضا کابینی	۲۱
نگرش‌های حاکم بر منابع تاریخی مربوط به دوره پهلوی / دکتر یعقوب توکلی	۲۷
خطرات و خطرات در عرصه «تاریخ شفاهی» / سیروس سعدوندیان	۳۳
تاریخ شفاهی اقتصادی: تحلیل تاریخی کنش اقتصادی / علی‌اصغر سعیدی	۳۹
نقد کتاب «کمت و سیاست: خاطرات دکتر سید حسین نصر	۷۱
/ دکتر مرتضی راد / جواد عربانی	
اثرگذاری «خبرنگار» در وقوع انقلاب اسلامی ایران به روایت هنرمندان در	۱۰۷
مجموعه تاریخ شفاهی ستان اسناد و کتابخانه ملی ایران / شقیقه نیک‌نوش	
تاریخ شفاهی امام خمینی: مطالعه موردی: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی /	۱۴۳
محمدجواد مرادی‌نیا	
گزارشی از تاریخ شفاهی حزب «انجمن» / جواد منصوری	۱۵۷
جمهوری تاریخ‌نگاری انقلاب: نگاهی به رویکردها و روش‌های «تاریخ‌نگاری مردمی»	۱۶۷
انقلاب اسلامی در: دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی / مرتضی قاضی: احمد صفایی	
حماسه گمشده در تاریخ: بررسی زمینه‌ها و پیاپی و نتیجه دی ماه ۱۳۵۶	۱۸۷
در مشهد / شکوه‌السادات سمیعی	
نقدی بر چند اثر تاریخی شفاهی محلی انقلاب اسلامی / ابوالفتح مؤمن	۲۰۹
تاریخ شفاهی گروه‌های مذهبی / سیاسی مشهد و نقش آنها در انقلاب اسلام	۲۴۱
/ محمد نظرزاده	
درباره تاریخ شفاهی بانک مرکزی ایران / محمدحسین دانایی	۲۶۱
جایگاه تاریخ شفاهی در تاریخ‌نگاری حزب توده ایران / مریم توسلی کوپایی	۲۶۹
تبیین سیر تحولات انقلاب اسلامی در شهر اصفهان حداقل سال‌های ۱۳۴۴ / ۱۳۴۰ش	۲۹۹
دکتر سید علی‌رضا ابیطحی: کیمیا کشتی‌آرا؛ پریسا امینیان /	

- ۳۲۱ معرفی و نقد کتاب سال‌های خاکستری
(خاطرات دکتر هوشنگ منتصری) / مرتضی رسول‌پور
- ۳۳۱ معرفی و بررسی کتاب خاطرات دکتر اکبر اعتماد / فاطمه رضایی رادفر
- ۳۴۱ ضدیت با سلطنت به عنوان نماد پایدار فرهنگ سیاسی در شعارهای انقلاب اسلامی
مریم بسطامی؛ اسماعیل حسن‌زاده /
- ۳۶۱ تاریخ شفاهی نقش و عملکرد سرلشکر ولی‌الله قرنی در نهضت امام خمینی (ره)
امین عزیزی /
- ۳۹۷ اندیشه سیاسی آیت‌الله گلپایگانی و نقش آن در پیروزی انقلاب اسلامی
محمد اسماعیل‌زاده /
- ۴۱۹ ترقی بررسی کتاب اقتصاد و امنیت، خاطرات دکتر علینقی عالیخانی
علی سیدی /
- ۴۳۷ نقدی بر تاریخ شفاهی روابط مبارزان ایرانی با سازمان فتح فلسطین؛ روایتی مانده
در سطح و آمیختن با ادغام / حمید قزوینی
- ۴۴۹ حاج عبدالرضا غنیان؛ اراک عاب در انجمن پیروان قرآن تا حضور در مسجد کرامت
احمد عسکری /
- ۴۷۳ بیگانه‌ترین روایت از انقلاب / مهدی ابوالحسنی ترقی
- ۴۸۵ تاریخ شفاهی نهضت آزادی ایران
مطالعه موردی احمد صدر حاج سیدجوادی / فرهنگ نام، ادشاد؛ نادر پروانه
- ۵۰۹ یک تجربه و آسیب‌های آن؛ نقد و بررسی سبب تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی در اراک
یوسف نیک‌فام /
- ۵۱۳ خاطرات ناقص، آغازی بر تحریف تاریخ / رضا اکبری هنگری
- ۵۲۵ تصاویر

پیشگفتار

پیروزی انقلاب اسلامی ایران به‌عنوان بزرگ‌ترین و تأثیرگذارترین رخداد سیاسی و فرهنگی، نقطه‌عطفی در تاریخ معاصر ایران بود که شناخت ابعاد مختلف آن، مستلزم پژوهش‌های جدی تاریخی است. با نون آثار بسیاری چه در داخل کشور و چه در خارج در خصوص پدیده انقلاب اسلامی و زمینه‌های شکل‌گیری و پیامدهای آن در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی به رشته تحریر درآمده است. طی چند دهه اخیر موافقان و مخالفان انقلاب از نیروهای مذهبی گرفته تا سلطنت‌طلبان و... با دیدگاه‌های مختلف به تولید اثر در این زمینه پرداخته و هر یک با رویکرد خاص خود به تبیین دلایل شکل‌گیری و پیامدهای گسترده آن پرداخته‌اند. انتشار آثار فراوان در زمینه انقلاب اسلامی، نقد و بررسی روایت‌های مختلف و گاه متناقض در این عرصه را اجتناب‌ناپذیر می‌کند.

در این میان، تاریخ شفاهی یکی از روش‌های پژوهش تاریخی است که به تدریج به یکی از ارکان مهم تاریخ‌نگاری تبدیل شده و طی چند دهه اخیر و به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی مورد توجه جدی پژوهشگران قرار گرفته و آثار قابل توجهی در این زمینه منتشر شده است. با توجه به اهمیت جایگاه تاریخ شفاهی در حوزه تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی، دهمین نشست تاریخ شفاهی ایران با عنوان «تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی» به همت مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران و انجمن تاریخ شفاهی در بهمن‌ماه ۱۳۹۴ برگزار شد. اثر پیش‌رو مجموعه مقالات و سخنرانی‌هایی است که در دهمین نشست تاریخ شفاهی ایران ارائه شده است. هدف از برگزاری این همایش، نقد و بررسی آثار منتشرشده در حوزه

تاریخ شفاهی با موضوع انقلاب اسلامی در داخل و خارج از کشور است. در این نشست پژوهشگران حول محور موضوعاتی همچون امام خمینی و روحانیت، فرهنگ و هنر، اقتصاد و معیشت، طبقات و اصناف، سیاست، احزاب و گروه‌ها به ارائه سخنرانی پرداخته‌اند. امید است این اثر گامی در جهت تبیین نقش تاریخ شفاهی در عرصه تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی باشد.

در پایان از تلاش‌های دبیر علمی و رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش جناب آقای دکتر موسی فقیه‌حقانی و اعضای شورای سیاست‌گذاری آقایان دکتر مرتضی نورایی، دکتر علی طهاری، حجت‌الاسلام فخرزاده، مرتضی رسولی‌پور، محسن کاظمی، غلامرضا عزیزی، علیرضا کمری و دبیر اجرایی همایش جناب آقای رضا قریبی و همه کسانی که در برگزاری همایش نقش داشته‌اند، قدردانی می‌شود.

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران